

Гібридна війна включає в себе політику ведення війни «прихованими засобами», в таких сферах життя соціуму як інформаційний, кіберпростір, дипломатичний, внутрішньополітичний та економічний простір.

Інформаційна війна, таким чином, будучи складовим елементом гібридної війни, включає в себе засоби масової інформації, соціальні мережі та інші електронні ресурси, які використовуються для впливу на суспільство та політичних лідерів противника. Інформаційна війна може мати різноманітні форми, такі як поширення фейкових новин, дезінформація, маніпуляція громадською думкою, кібератаки тощо.

Оскільки гібридна війна може мати прихований характер, важливо розробити та використовувати механізми виявлення та протидії цьому явищу. Для цього потрібна співпраця між державними органами безпеки, силових структур та медійними організаціями. Також важливо розвивати кібербезпеку та інформаційну безпеку як окремі напрямки захисту держави.

Феномен гібридної війни є актуальною проблемою, оскільки вона може викликати значні наслідки, такі як економічний занепад, соціальна нестабільність та політична криза. Тому потрібно звернути більше уваги на цю проблему та розробляти ефективні механізми захисту від гібридної війни.

Сичук Олег Йосипович

Начальник відділу з питань запобігання корупції
Одеської міської ради,
кандидат економічних наук

БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ У ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У сучасному світі зростає вплив цифрових технологій на різні сфери життя, включаючи політику та громадську сферу. Цифрові технології стали необхідною складовою життя, яка впливає на різні аспекти нашого буття. Цифрове суспільство може бути визначене, як суспільство, в якому інформаційні технології та інтернет-комунікації займають центральне місце у розвитку інформаційної економіки та підвищенні якості життя людей. Цифрові інструменти та платформи надають можливості для підвищення прозорості та ефективності управління, що може допомогти у протидії корупції. Проте, якщо використовувати цифрові технології неефективно або зловживати ними, вони можуть стати інструментом корупції та порушень прав людини.

м. Одеса, 23 березня 2023 р.

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Трансформація українського суспільства в цифрову еру»

У боротьбі з корупцією в цифровому суспільстві важливо розуміти, як корупція може виникати та розповсюджуватися через цифрові технології. Одним з головних напрямків корупції є зловживання публічною владою або службовим становищем з метою особистої вигоди. Це може включати незаконне отримання фінансової вигоди, недостовірність даних у державних системах, маніпулювання результатами голосування та інші форми корупційних діянь.

Однак, цифрові технології також можуть бути корисним інструментом у боротьбі з корупцією. Наприклад, електронне урядування та електронні послуги можуть знизити ризик корупції та забезпечити більш прозору та відкриту взаємодію між громадянами та державою. Цифрові технології також можуть забезпечити більш широку доступність до інформації та документів, що дозволяє громадянам та журналістам мати більшу можливість контролювати діяльність влади та виявляти порушення.

Крім того, розробка цифрових систем контролю та моніторингу може допомогти у виявленні та запобіганні корупції. Наприклад, системи електронного моніторингу закупівель можуть забезпечити прозорість та конкурентоспроможність у процесі закупівель державних органів, що може допомогти запобігти незаконним діям та зменшити витрати на державні закупівлі.

Однак, важливо розуміти, що цифрові технології не є універсальним засобом протидії корупції. Вони можуть бути використані, як для доброчесних, так і для злочинних цілей. Для того, щоб цифрові технології стали ефективним інструментом протидії корупції, необхідно забезпечити їх відповідну регуляторну функцію та контроль.

Одним з ключових напрямків у протидії корупції цифровому суспільстві є взаємодія між громадським сектором та державними органами. Громадські організації та журналісти можуть грати важливу роль у виявленні корупції. Державні органи, у свою чергу, можуть сприяти розвитку цифрових інструментів та систем контролю, а також забезпечувати їх ефективне використання [1].

Отже, цифрове суспільство відкриває нові можливості у протидії корупції. Цифрові технології можуть забезпечити прозорість, ефективність та демократію у взаємодії між громадянами та державою. Нарешті, надзвичайно важливо сприяти цифровій грамотності та освіті серед населення. Коли громадяни є більш технологічно обізнаними, вони краще підготовлені для роботи з цифровими платформами. Програми цифрової грамотності можна впроваджувати на різних рівнях, від середньо освітніх шкіл до громадських центрів і державних установ.

Розвиток цифрового суспільства забезпечує підвищення рівня прозорості та доступності інформації. Зокрема, інформація про дії посадових осіб стає більш доступною, що дозволяє ефективніше контролювати їх діяльність та виявляти можливі факти корупції.

Цифрові технології можуть забезпечити більш прозору та ефективну роботу урядових органів, органів місцевого самоврядування та інших інституцій, які мають ресурси для протидії з корупцією. Один з ключових інструментів для досягнення цієї мети – це відкриті дані. Відкриті дані дозволяють громадськості та дослідникам отримувати доступ до даних, які стосуються роботи державних органів та інших інституцій. Це може включати інформацію про закупівлі, бюджетні видатки, угоди зі спонсорами та інші важливі деталі.

Одним з прикладів успішного використання відкритих даних у боротьбі з корупцією є ініціатива «Прозорість Ісландії». Ця ініціатива була запущена у 2010 році та мала на меті забезпечити прозорість та відкритість у роботі державних органів. За допомогою відкритих даних, прозорості та ефективності управління, Ісландія змогла суттєво знизити рівень корупції та покращити рівень довіри громадян до владних структур [2].

Крім відкритих даних, інші цифрові інструменти, такі як електронні системи голосування та петиції, можуть забезпечити більшу участь громадськості в процесі прийняття рішень та допомогти у протидії корупції. Наприклад, електронні системи голосування можуть допомогти у забезпеченні чесних та прозорих виборів, а електронні петиції можуть допомогти громадськості звернутися до влади з конкретними вимогами по їх виконанню. З'являються нові інструменти та технології, які сприяють протидії корупції. Наприклад, блокчейн технологія може використовуватися для створення системи електронного голосування, яка забезпечує максимальний рівень захисту від фальсифікації голосів. Також інтернет-платформи, які забезпечують можливість анонімного повідомлення про факти корупції, можуть бути важливим інструментом боротьби з цим негативним явищем.

Загалом, цифрове суспільство може забезпечити нові можливості для протидії корупції, які можуть бути використані, як владними, так і громадськими структурами. Але на шляху до цієї мети є певні виклики та перешкоди, зокрема, необхідно забезпечити максимальний захист персональних даних та враховувати соціальні та економічні аспекти при впровадженні нових технологій. Важливо також забезпечити підвищення культури цифрового використання серед населення та підготувати висококваліфікованих фахівців у галузі інформаційних технологій. Тільки тоді цифрове суспільство зможе виконувати свої соціальні функції.

Інша стратегія полягає в створенні ініціатив відкритих даних, які передбачають надання урядових даних доступним для громадськості в зручному та доступному форматі. Цей підхід успішно використовується в різних країнах для підвищення прозорості у протидії корупції. Коли громадяни мають доступ до державних даних, вони можуть краще зрозуміти, як витрачаються державні кошти, і притягнути чиновників до відповідальності. Крім того, уряди можуть запроваджувати системи електронних закупівель, які забезпечують більшу прозорість та ефективність процесу закупівель. Системи електронних закупівель можуть допомогти зменшити можливості для корупції та підвищити конкуренцію між постачальниками, що зрештою призведе до економії коштів для уряду.

Одним із проривних проєктів, які сприяли боротьбі з корупцією в Україні, стала система ProZorro. Це онлайн-сервіс, що забезпечує відкритість процесів закупівель у державних установах та підприємствах [3]. Завдяки цьому рішенню, з'явилася можливість контролювати та моніторити діяльність органів влади. Зараз процеси закупівель відбуваються у режимі онлайн, що не дає можливості здійснити будь-які махінації.

У наш час відбувається широка реформа державного управління, яка передбачає перехід до електронного управління. Це дозволить забезпечити більшу відкритість діяльності уряду та зменшити рівень корупції. Одним з прикладів успішного використання цифрових інструментів у боротьбі з корупцією є ініціатива «Електронна декларація» в Україні [4]. Ця ініціатива має на меті забезпечити прозорість та відкритість у декларуванні доходів та майна державними службовцями, дозволяє підвищити рівень прозорості діяльності посадових осіб та уникнути відмивання коштів. За допомогою цифрової платформи, державні службовці зобов'язані подавати електронні декларації про свої доходи та майно, що дозволяє громадськості та дослідникам перевіряти їх на достовірність та виявляти можливі випадки корупції.

Залучення до боротьби з корупцією громадськості та інформаційних технологій є ключовим для досягнення успіху в цій справі. Суспільство може відіграти важливу роль у забезпеченні контролю та моніторингу діяльності урядових установ та підприємств. Наприклад, створення громадських онлайн-платформ для моніторингу діяльності влади та повідомлення про корупційні прояви, може значно поліпшити ситуацію.

Проте, необхідно також враховувати можливі ризики та виклики, які можуть виникнути при використанні цифрових технологій у протидії корупції. Наприклад, можливість пошкодження цифрових систем та несанкціонованого доступу до важливих даних може стати

загрозою для безпеки інформації. Також, необхідно забезпечити, щоб цифрові інструменти не змінювали баланс влади та не ставали засобом для переслідування політичних опонентів.

Ще одним ризиком є можливість залежності від цифрових технологій у боротьбі з корупцією, що може призвести до ігнорування інших можливих підходів та стратегій. Тому необхідно підходити до використання цифрових інструментів у боротьбі з корупцією з розумінням та враховувати їх можливості та обмеження.

Розвиток цифрового суспільства, безсумнівно, створив нові виклики у протидії корупції, цифрові технології та цифрове суспільство відкривають нові можливості для сприяння прозорості, підзвітності та залученню громадян. Впроваджуючи різноманітні стратегії, такі як зміцнення законодавчої бази, створення ініціатив щодо відкритих даних, впровадження систем електронних закупівель та сприяння цифровій грамотності, органи державної влади та місцевого самоврядування можуть використовувати силу інформаційних технологій для побудови більш справедливого та вільного від корупції суспільства.

Список використаної літератури

1. Herasymiuk, K., Martselyak, O. V., Kirichenko, Y. N., Zhmur, N. V., & Shmalenko, I. I. (2020). Principles of integrity and good governance in public administration. *International Journal of Management*, 11(4).
2. EY Iceland – Transparency Report 2022. URL: https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_is/pdf/ey-iceland-transparency-report-2022.pdf (дата звернення: 09.03.2023)
3. Про нас | ProZorro. URL: <https://prozorro.gov.ua> (дата звернення: 10.03.2023)
4. Декларування | НАЗК. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/deklaruvannya/> (дата звернення: 10.03.2023)